

Vzdělávací politika

Mgr. Zuzana Šalamounová, Ph.D.
Ústav pedagogických věd FF MU

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výukový materiál vznikl v rámci projektu Zkvalitnění a Inovace Přípravy budoucích učitelů na MUNI (ZIP MUNI), reg. č. p. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016170

Vzdělávací politika

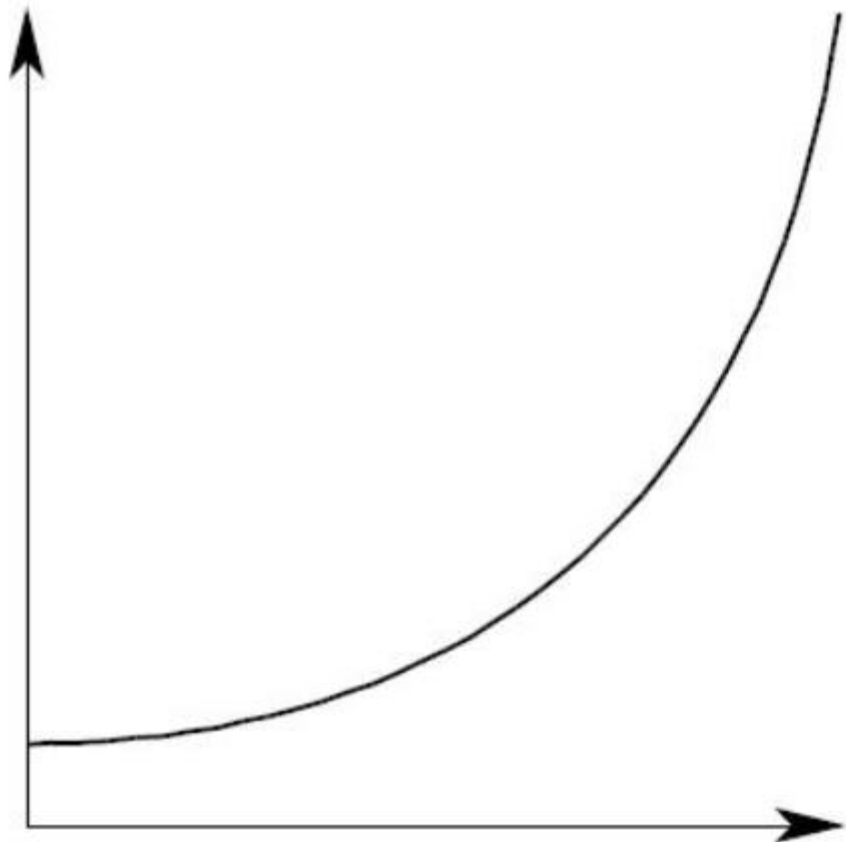
Souhrn konkrétních činností a opatření, kterými stát a další subjekty usilují o plánování, realizování a evaluování činností, jež vyplývají z postavení vzdělání ve společnosti.

(volně podle Krebs, 2007; srov. také Kalous a Veselý, 2007)

Úrovně vzdělávací politiky

1. globální = OECD, UNESCO
2. nadnárodní = EU
3. národní stát a jeho centrální instituce (vláda, parlament, MŠMT)
4. regiony a kraje
5. školy

Společenský kontext

Exponenciální růst znalostí (více znalostí,
než jsou lidé schopni absorbovat; rychlost technologických
změn, společnost vědění)

Tzv. poločas rozpadu (10–15 let)

Důraz na celoživotní učení

(Rabušicová, 2006)

Vyzkoušejte...

<https://www.menti.com/g5mvxjv3e6>

Společenský kontext

Ekonomika založená
na znalostech

(znalosti jako klíčový faktor produkce, lidé jako lidské zdroje, konkurenceschopnost, ...)

výroba < myšlenka

Společenský kontext

Důraz na větší zastoupení
osob s ukončeným VŠ
vzděláním

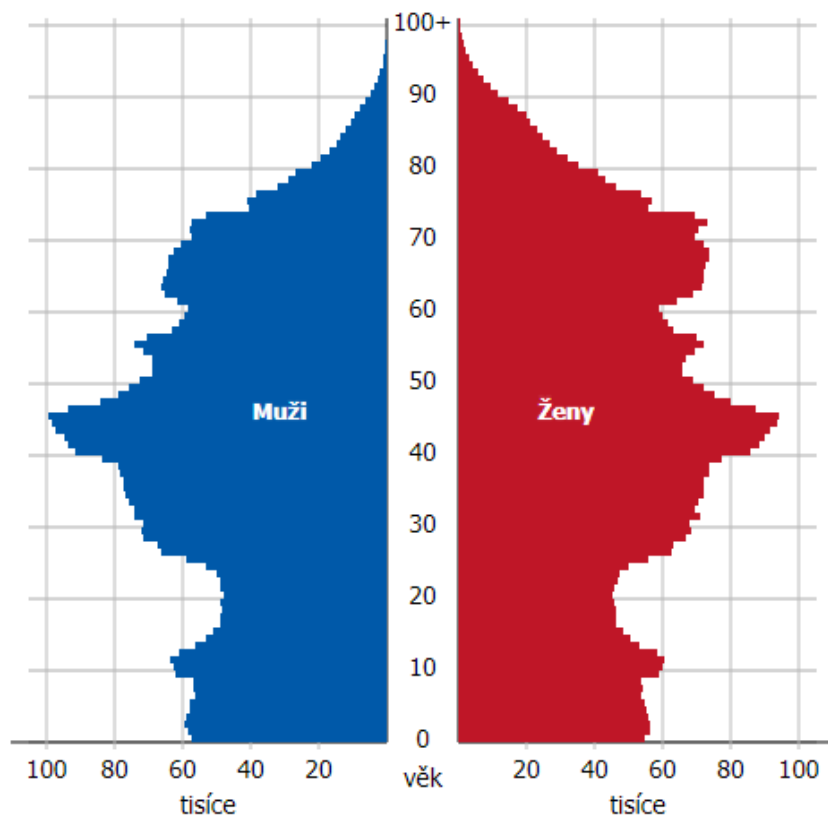
Společenský kontext

Disparita ve vzdělávání

Společenský kontext

Věková struktura k 31. 12. 2019
Česká republika

© Statistisches Bundesamt 2009, Insee 2011, CZSO 2020

☐ Zvýraznit přebytek mužů nebo žen

Zdroj: ČSÚ, věková struktura (31. 12. 2019)

Demografický vývoj

Základní dokumenty vzdělávací politiky

Memorandum o celoživotním učení

„Stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou na světě, která čerpá ze znalostí a dovedností a je schopna nepřetržitého hospodářského růstu při současném dosažení většího množství lepších pracovních příležitostí a větší sociální soudržnosti.“

(Memorandum o celoživotním učení, 2000)

Memorandum o celoživotním učení

Celoživotní učení jako princip, nikoli možnost

Principy realizace:

- Investice do vzdělání musí růst (ČR 5 %, průměr EU 5,8 %)
- Snadné a přístupné poradenství
- Přiblížit lidem v jejich obcích
- Rozvoj efektivních metod
- Zlepšení hodnocení učení a jeho výsledků

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílá kniha (2001)

Strategické vize pro období 2001–2005:

1. Realizace celoživotního učení pro všechny
2. Přizpůsobování vzdělávacích a studijních programů potřebám života ve společnosti znalostí
3. Monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání
4. Podpora vnitřní proměny a otevřenosti vzdělávacích institucí
5. Proměna role a profesní perspektivy pedagogických a akademických pracovníků
6. Přejít od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílá kniha (2001)

Konkrétní cíle:

1. Do roku 2005 zajistit polovině populačního ročníku možnost nastoupit do terciárního vzdělávání (2020: 40 %).
2. Délka studia z 14,7 na 16,7 roku (průměr EU).
3. Vytvořit prostupnou vzdělávací soustavu.
4. Zvýšit výdaje na vzdělávání z 4,5 % na 6 %.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020

1. Vzdělávání pro budoucnost.
2. Eliminovat odklady školní docházky a sjednotit míru mezi kraji.
3. Zlepšit finanční podmínky na 2. stupni ZŠ.
4. Do společné části maturitní zkoušky povinně zařadit matematiku, a to od roku 2019.
5. Zavést maturitu elektronicky ad.
6. Zlepšit přípravu na pedagogických fakultách.

Strategie vzdělávání 2020

1. Snižování nerovností ve vzdělávání (povinný přípravný ročník, méně odkladů, povinná matematika, mistrovské zkoušky; 17 % VŠ bez VŠ rodičů).
2. Podpora kvalitní výuky a kvalitních učitelů (zavést kariérní systém, zlepšit přípravu učitelů na VŠ).
3. Odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému.

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (kulaté stoly)

STRATEGICKÉ CÍLE

SC1: Zaměřit vzdělávání více na získání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život

SC2: Snížit vzdělanostní nerovnosti a zvýšit spravedlnost v přístupu ke vzdělání

Strategický cíl 1

Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život

- 4. průmyslová revoluce (změny komunikace, digitální technologie, data)
- Méně memorování, více provázanosti, kompetence
- Provzdušnění učiva, přizpůsobení zkoušek

(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)

Strategický cíl 2

Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů

- Regionální disparity
- Vnější diferenciaci
- Individualizace, podpora školám, předškolní vzdělávání

(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)

Strategické linie

STRATEGICKÁ LINIE 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání 1.2 Inovace ve vzdělávání 1.3 Hodnocení ve vzdělávání 1.4 Digitální vzdělávání 1.5 Občanské vzdělávání 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení
STRATEGICKÁ LINIE 2 Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Omezení vnější diferenciace školství 2.2 Disparity a segregace 2.3 Case-management a meziresortní spolupráce
STRATEGICKÁ LINIE 3 Podpora pedagogických pracovníků	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory 3.2 Podpora pedagogické práce škol
STRATEGICKÁ LINIE 4 Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> 4.1 Koncentrace odborných kapacit 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce
STRATEGICKÁ LINIE 5 Zvýšení financování a zajištění jeho stability	<ul style="list-style-type: none"> 5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií

(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)

Strategická linie 1

Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání

- Snížení objemu učiva, revize RVP, uzlové body, závazné a rozvíjející výstupy
- Podpora individualizace
- Formativní hodnocení
- Digitální vzdělávání
- Občanské kompetence
- Environmentální zodpovědnost
- Principy udržitelného rozvoje ve školách
- Škola jako bezpečné prostředí
- Učení v obci

(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)

Strategická linie 2

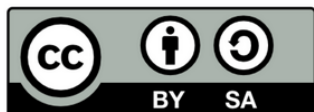
Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání

- Snižování disparity a segregace, vyrovnání SES
- Omezení vnější diferenciací: víceletá gymnázia pro žáky s mimořádnými předpoklady

(Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)

Použité zdroje

- *Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: MŠMT, 2001.
- *Věková struktura k 31.12.2019*. Český statistický úřad. Praha: ČŠI, 2019.
- *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020*. Praha: MŠMT, 2014.
- Kalous, J. – A. Veselý. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2007.
- Krebs, V. a kol. *Vzdělávací politika*. Praha: ASPI, 2007.
- *Memorandum o celoživotním učení*. 2001. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/memorandum-evropske-unie-k-celozivotnimu-uceni>.
- Rabušicová, M. „Místo vzdělávání dospělých v konceptu celoživotního učení“. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity U11*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.
- *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: MŠMT, 2020.
- Obr. 1: Cvetanović, D. (2022) *Vlajka EU*. Volně dostupné z pexels.com

Tento výukový materiál, **Vzdělávací politika**, jehož autorkou je Mgr. et Mgr. Zuzana Šalamounová, Ph.D., který je dostupný z: **Databáze výstupů projektů OP VVV**, (<https://databaze.opvvv.msmt.cz>), lze užít v souladu s licenčními podmínkami **Creative Commons BY-SA 4.0 International** (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>)